

JUDEȚUL IAȘI
COMUNA ȚUȚORA

STATUTUL COMUNEI ȚUȚORA
JUDEȚUL IAȘI

Aprobat prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Țuțora nr. 3 din 28.01.2022

CAPITOLUL I

PREZENTAREA GENERALĂ A UNITĂȚII ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Articolul 1

(1) Comuna Țuțora, județul Iași este:

a) persoană juridică de drept public, cu capacitate juridică deplină și patrimoniu propriu;

b) subiect juridic de drept fiscal;

c) titulară a drepturilor și obligațiilor ce decurg din contractele privind administrarea bunurilor care aparțin domeniului public și privat al acesteia, precum și din raporturile cu alte persoane fizice sau juridice, în condițiile legii.

(2) Comuna Țuțora, județul Iași are sediul social în satul Țuțora, la adresa: strada Învățător Dumitru Sima Șetraru nr. 45, precum și codul de înregistrare fiscală 4540224.

(3) Însemnul specific al Comunei Țuțora, județul Iași este imnul, aprobat prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Țuțora, al cărui text este prevăzut în anexa nr. 1 la prezentul statut.

Articolul 2

(1) Comuna Țuțora, județul Iași are reședința în satul Țuțora.

(2) Comuna Țuțora se delimitează din punct de vedere teritorial astfel:

- la Nord - comuna Ungheni;
- la Sud - comunele Comarna și Prisecani;
- la Nord-Vest - comuna Holboca;
- la Vest - comuna Tomești;
- la Est - Republica Moldova.

(3) Comuna Țuțora, județul Iași are în componență un număr de 3 localități rurale, care sunt amplasate după cum urmează:

- Satul Țuțora, reședința Comunei Țuțora;
- Satul Chiperești, situat la 2 km de satul reședință de comună;
- Satul Oprișeni, situat la 3 km de satul reședință de comună.

(4) Potrivit legislației privind amenajarea teritoriului national, Comuna Țuțora, județul Iași are rangul III.

(5) Prezentarea grafică și descriptivă, respectiv suprafețele intravilanului și extravilanului comunei Țuțora sunt prevăzute în anexa nr. 2 la prezentul statut.

Articolul 3

(1) Comuna Țuțora, județul Iași dispune de o rețea hidrografică formată din: râul Prut și principalul său afluent, râul Jijia. Pentru protejarea satelor s-a construit canalul Chiperești-Prut, care preia o parte din excesul de apă, în timpul inundațiilor.

(2) Pe teritoriul Comunei Țuțora, județul Iași se regăsesc o floră și faună diverse.

(3) Comuna Țuțora, județul Iași dispune de o mare diversitate de soluri.

(4) Denumirea și lungimea râurilor, denumirea faunei și florei, precum și tipul solurilor de pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași se regăsesc în anexa nr. 3 la prezentul statut.

Articolul 4

(1) Prima atestare documentară a Comunei Țuțora, județul Iași a fost într-un act din 5 aprilie 1448.

(2) Evoluția istorică a Comunei Țuțora, județul Iași se regăsește în anexa nr. 4 la prezentul statut.

Articolul 5

(1) Populația Comunei Țuțora, județul Iași numără 2067 locuitori, conform ultimului Recensământ al populației și locuințelor din România din anul 2011.

(2) Componenta și structura populației Comunei Țuțora, județul Iași, defalcate inclusiv pe localități componente, se regăsește în anexa nr. 5 la prezentul statut.

(3) Aspectele privind numărul populației se actualizează în urma recensământului în vederea respectării dreptului cetățenilor aparținând unei minorități naționale de a folosi limba lor maternă în relația cu administrația publică locală și cu serviciile deconcentrate.

CAPITOLUL II

AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Articolul 6

(1) Autoritățile administrației publice locale sunt:

a) Consiliul Local al Comunei Țuțora, județul Iași reprezintă autoritatea deliberativă de la nivelul Comunei Țuțora. Consiliul Local al Comunei Țuțora, județul Iași este format din 11 membri;

b) primarul Comunei Țuțora, județul Iași, ca autoritate executivă;

c) La nivelul Comunei Țuțora, județul Iași, consiliul local a ales un viceprimar, numele acestuia fiind Mihăilă Doru.

(2) Apartenența politică a consilierilor locali:

- Partidul Social Democrat – 8 consilieri;
- Partidul Verde – 2 consilieri;
- Partidul Național Liberal – un consilier.

(3) Constituirea Consiliului Local al Comunei Țuțora, județul Iași s-a constatat prin Ordinul prefectului județului Iași nr. 268/19.10.2021.

(4) Componența nominală, perioada/perioadele de exercitare a mandatelor aleșilor locali, precum și apartenența politică a acestora, începând cu anul 1992, sunt prevăzute în anexa nr. 6.a la prezentul statut, respectiv în anexa nr. 6.b la prezentul statut, după caz.

Articolul 7

(1) Autoritățile administrației publice locale au dreptul de a conferi și retrage titlul de cetățean de onoare persoanelor fizice române sau străine pentru Comuna Țuțora, județul Iași.

(2) Autoritățile administrației publice locale au dreptul de a conferi certificatul de fiu/fiică al/a Comunei persoanelor fizice române sau străine pentru Comuna Țuțora, județul Iași.

(3) Criteriile potrivit cărora autoritățile administrației publice locale au dreptul de a conferi și retrage titlul de cetățean de onoare persoanelor fizice române sau străine, precum și procedura aplicabilă pentru acordarea titlului și certificatului de fiu/fiică al/a Comunei Țuțora, județul Iași se regăsesc în anexa nr. 7 la prezentul statut.

CAPITOLUL III CĂI DE COMUNICAȚII

Articolul 8

(1) Raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași este tranzitată de o rețea rutieră de transport, potrivit prevederilor Legii nr. 363/2006 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea I - Rețele de transport, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Rețeaua de transport prevăzută la alin. (1) este formată, potrivit Ordonanței Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, din drumuri de interes județean și drumuri de interes local, astfel cum sunt prezentate în anexa nr. 8 la prezentul statut.

CAPITOLUL IV PRINCIPALELE INSTITUȚII CARE ÎȘI DESFĂȘOARĂ ACTIVITATEA PE RAZA TERITORIALĂ A COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI

Articolul 9

(1) Rețeaua școlară de la nivelul Comunei Țuțora, județul Iași, potrivit Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, cuprinde numărul total de unități de învățământ de stat preuniversitar.

(2) Pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași își desfășoară activitatea un număr total de 5 unități de învățământ de stat preuniversitar.

(3) Unitățile de învățământ prevăzute la alin. (1) sunt prezentate în anexa nr. 9 la prezentul statut.

(4) Comuna Țuțora, județul Iași susține unitățile de învățământ prevăzute la alin. (1) potrivit prevederilor Legii nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 10

(1) Pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași își desfășoară activitatea două instituții de cultură.

(2) Pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași se organizează manifestări culturale.

(3) Tipul și denumirea instituțiilor de cultură ori tipul și denumirea manifestărilor culturale se regăsesc în anexa nr. 9 la prezentul statut.

(4) Comuna Țuțora participă la finanțarea manifestărilor culturale de la bugetele locale, din venituri proprii, fonduri externe rambursabile și nerambursabile, contracte cu terții, după caz, potrivit legii.

Articolul 11

(1) Pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași se asigură asistență medicală profilactică și curativă.

(2) Comuna Țuțora participă la finanțarea activităților de asistență de sănătate publică de la bugetele locale, din venituri proprii, fonduri externe rambursabile și nerambursabile, contracte cu terții, după caz, potrivit legii.

(3) Asistența medicală prevăzută la alin. (1) se realizează, dacă este cazul, prin cabinete medicale ambulatorii ale medicilor de familie și de alte specialități, precum și prin alte unități sanitare publice și private, după caz.

(4) Lista cu numărul și denumirea unităților prin care se asigură asistența medicală sunt prezentate în anexa nr. 9 la prezentul statut.

Articolul 12

(1) Pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași se asigură servicii sociale definite potrivit art. 30 din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Comuna Țuțora asigură cadrul pentru furnizarea serviciilor sociale prevăzute la alin. (1).

(3) Lista cu tipul serviciilor sociale asigurate de Comuna Țuțora se regăsește în anexa nr. 9 la prezentul statut.

Articolul 13

(1) Pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași își desfășoară activitatea o asociație sportivă.

(2) Informații privind asociația sportivă prevăzută la alin. (1) se regăsește în anexa nr. 9 la prezentul statut.

CAPITOLUL V

FUNȚIUNI ECONOMICE ALE UNITĂȚII ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Articolul 14

Principalele funcțiuni economice, capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, precum și din agricultură sunt prevăzute în anexa nr. 10 la prezentul statut.

CAPITOLUL VI

BUNURILE DIN PATRIMONIUL COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI

Articolul 15

(1) Patrimoniul Comunei Țuțora, județul Iași este compus din bunurile mobile și imobile care aparțin domeniului public și domeniului privat al Comunei Țuțora, precum și din totalitatea drepturilor și obligațiilor cu caracter patrimonial.

(2) Inventarul bunurilor aflate în patrimoniul Comunei Țuțora, întocmit și atestat prin Hotărârea Consiliului Local nr. 31/31.03.2020, în conformitate cu prevederile art. 289 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, se găsește în anexa nr. 11 la prezentul statut.

(3) Inventarul bunurilor aflate în patrimoniul Comunei Țuțora se actualizează ori de câte ori intervin evenimente de natură juridică și se publică pe pagina de internet a Comunei Țuțora, în secțiunea dedicată acestui statut.

CAPITOLUL VII

SERVICIILE PUBLICE EXISTENTE

Articolul 16

Serviciile comunitare de utilități publice furnizate la nivelul Comunei Țuțora, județul Iași sunt, după caz:

- a) serviciul public de alimentare cu apă și canalizare, furnizat de SC APAVITAL SA IAȘI;
- b) serviciul public de salubritate, furnizat de: SC SALUBRIS SA IAȘI și SC EDIL INDUSTRY SRL IAȘI;
- c) serviciul public de iluminat.

Articolul 17

Transportul și distribuția energiei electrice de pe raza teritorială a Comunei Țuțora, județul Iași sunt furnizate de SC ENEL ENERGIE SA.

CAPITOLUL VIII

ATRIBUIREA ȘI SCHIMBAREA DENUMIRILOR DE STRĂZI, PIEȚE ȘI DE OBIECTIVE DE INTERES PUBLIC LOCAL

Articolul 18

(1) Comuna Țuțora, județul Iași atribuie sau schimbă denumirile de străzi, piețe și de obiective de interes public local, precum și pentru obiective și instituții de interes local aflate în subordinea sa, cu respectarea prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, aprobată cu modificări prin Legea nr. 48/2003, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În situația în care, prin proiectele de hotărâri ale consiliilor locale, se propune atribuirea ca denumire a unor nume de personalități ori evenimente istorice, politice, culturale sau de orice altă natură ori schimbarea unor astfel de denumiri, aceste hotărâri vor putea fi adoptate numai după ce au fost analizate și avizate de comisia de atribuire de denumiri județeană, în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, aprobată cu modificări prin Legea nr. 48/2003, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Schimbarea denumirilor instituțiilor publice și a obiectivelor de interes județean, se face prin hotărâre a consiliului județean, cu avizul consiliului local pe al cărui teritoriu

administrativ sunt amplasate instituțiile și obiectivele în cauză, în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, aprobată cu modificări prin Legea nr. 48/2003, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL IX

SOCIETATEA CIVILĂ, RESPECTIV PARTIDELE POLITICE, CULTELE ȘI ORGANIZAȚIILE NONGUVERNAMENTALE CARE ÎȘI DESFĂȘOARĂ ACTIVITATEA ÎN COMUNA ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI

Articolul 19

(1) Comuna Țuțora, județul Iași realizează un cadru de cooperare sau asociere cu organizații neguvernamentale, asociații și cluburi sportive, instituții culturale și artistice, organizații de tineret, în vederea finanțării și realizării unor acțiuni sau proiecte care vizează dezvoltarea comunității.

(2) Comuna Țuțora, județul Iași acordă o atenție deosebită proiectelor culturale și educative cu caracter local, regional, național, european și internațional, care se încadrează în strategia de dezvoltare a unității administrativ- teritoriale.

(3) Comuna Țuțora, județul Iași poate acorda finanțări nerambursabile de la bugetul local, în baza Legii nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 20

(1) Pe teritoriul Comunei Țuțora, județul Iași își desfășoară activitatea 3 partide politice, înființate în condițiile Legii partidelor politice nr. 14/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Lista partidelor politice care își desfășoară activitatea în Comuna Țuțora, județul Iași se găsește în anexa nr. 12 la prezentul statut.

Articolul 21

(1) În Comuna Țuțora, județul Iași își desfășoară activitatea cultul ortodox.

(2) Lista cu denumirile lăcașelor aparținând cultului ortodox prevăzut la alin. (1) se regăsește în anexa nr. 12 la prezentul statut.

CAPITOLUL X

PARTICIPARE PUBLICĂ

Articolul 22

Populația din Comuna Țuțora, județul Iași este consultată și participă la dezbaterile problemelor de interes local, astfel:

- a) prin intermediul referendumului local, organizat în condițiile legii;
- b) prin intermediul adunărilor cetățenești organizate pe sate;
- c) prin dezbaterile publice asupra proiectelor de acte administrative;
- d) prin participarea la ședințele consiliului local;
- e) prin alte forme de consultare directă a cetățenilor, stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al consiliului.

Articolul 23

(1) În funcție de obiectul referendumului local, modalitatea de organizare și validare a acestuia se realizează cu respectarea prevederilor Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare sau ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, după caz.

(2) Referendumul local se poate organiza în toate satele componente ale comunei ori numai în unele dintre acestea.

CAPITOLUL XI COOPERARE SAU ASOCIERE

Articolul 24

Comuna Țuțora, județul Iași se asociază sau cooperează, după caz, cu persoane juridice de drept public sau de drept privat române sau străine, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local cu respectarea prevederilor art. 89 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 25

(1) Comuna Țuțora, județul Iași aderă la asociații naționale și internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune.

(2) Lista cu denumirea înfrățirilor, cooperărilor sau asocierilor încheiate de Comuna Țuțora, județul Iași se regăsește în anexa nr. 13 la prezentul statut.

Articolul 26

Programele, proiectele sau activitățile, după caz, a căror finanțare se asigură din bugetul local, prin care se promovează/consolidează elemente de identitate locală de natură culturală, istorică, obiceiuri și/sau tradiții, se regăsesc în anexa nr. 14 la prezentul statut.

CAPITOLUL XII

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE

Articolul 27

Anexele nr. 1-14 fac parte integrantă din prezentul statut.

Articolul 28

Orice modificare care are ca obiect modificarea Statutului Comunei Țuțora, județul Iași sau a anexelor acestuia se realizează numai prin hotărâre a autorității deliberative.

Articolul 29

Anexa nr. 11 la prezentul statut se actualizează ori de câte ori intervin evenimente de natură juridică.

Articolul 30

Prezentul statut și anexele acestuia, cu excepția celei prevăzute la art. 29 se actualizează, în funcție de modificările și completările apărute la nivelul elementelor specifice ale acestora, cel puțin o dată pe an.

IMNUL COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI

Imn pentru Țuțora

Autor: Victor Ignat

*„Maica Domnului” - ne naște și ne crește,
„Sfântul Nicolae” - ni-I pavăză mereu!...
Jijia imășul nostru-l înverzește,
Prutul ne hrănește când ne este greu!....*

*Domnul Ștefan cel Mare e străbun cu slavă,
Care Apăra Soroca și Hotin....
Apăra Chilia și Cetatea Albă,
Pe oșteni călindu-i cu-al său har divin!...*

Refrenul:

*Vrem să fim ca Domn Ștefan -
Sfânt să apărăm credința;
A fost Domn, a fost Oștean!...
Ne-a-nălțat în slăvi ființa!...*

*Podul - ca un brâu țesut,
Se-ntindea de la Țuțora,
El unea maluri de Prut,
Neam cu Neam să-ncingă Hora!...*

*Azi noi podul nu-l avem, nu avem nici punte
Ca să treacă frații de pe mal pe mal...
Dar iubirea noastră este ca un munte,
Care nu se-neacă sub orice val...*

Oameni din 3 sate avem în comună:
Chiperești, Țuțora și plus Oprișeni...
Vrem să făurim noi o viață mai bună...
Vrem să fim noi demni de străbunii - oșteni...

Refrenul:

*Vrem să fim ca Domn Ștefan -
Sfânt să apărăm credința;
A fost Domn, a fost Oștean!...
Ne-a-nălțat în slăvi ființa!...*

*Podul - ca un brâu țesut,
Se-ntindea de la Țuțora,
El unea maluri de Prut,
Neam cu Neam să-ncingă Hora!... /BIS*

**PREZENTAREA GRAFICĂ ȘI DESCRIPTIVĂ,
RESPECTIV SUPRAFEȚELE INTRAVILANULUI ȘI A EXTRAVILANULUI
COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI**

Conform datelor rezultate în urma măsurătorilor efectuate de către SC MEGABIZ SRL Vaslui, precum și a datelor furnizate de OCPI Iași, intravilanul existent are o suprafață de 401,0557 ha.

În componența intravilanului existent intră toate localitățile aflate pe teritoriul administrativ al comunei.

Suprafața actuală a teritoriului intravilan se prezintă în tabelul de mai jos:

Tabel – Suprafața actuală a teritoriului intravilan

Nr. crt.	Denumire localitate	Intravilan existent ha
1.	Țușora	176,5198
2.	Chiperești	65,3432
3.	Oprișeni	104,7539
4.	Trup izolat – platforma ecologică	54,4388
	Total intravilan	401,0557

HIDROGRAFIA, FLORA, FAUNA ȘI TIPUL SOLURILOR DE LA NIVELUL COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI

I. Hidrografia Comunei Țuțora, județul Iași este reprezentată, după caz, de următoarele râuri:

- a) Râul Prut;
- b) Râul Jijia.

II. Flora Comunei Țuțora, județul Iași este reprezentată, în principal, de următoarele:

- zona forestieră, caracteristică sectoarelor înalte de podiș din sud, fiind reprezentată prin păduri de foioase, ce aparțin etajului stejarului și gorunului, iar în părțile cele mai înalte, limitei inferioare a fagului;
- zona de silvostepă, caracteristică câmpiei colinare, unde climatul este de un continentalism mai accentuat, iar solurile sunt cernoziomice sau cenușii. Vegetația naturală a silvostepii este reprezentată prin pâlcuri de pădure (șleauri) și pajiști, puternic transformate și modificate antropic.

III. Fauna care trăiește pe teritoriul Comunei Țuțora, județul Iași este caracteristică pădurilor, silvostepii – stepei și luncilor, precum și o faună acvatică. Fauna include specii de interes cinegetic: capra roșie, mistrețul, lupul, vulpea, iepurele, păsări de penaj ș.a.

IV. Solurile Comunei Țuțora, județul Iași sunt de tip cernoziomuri, soluri brune și aluviale.

**DATELE PRIVIND ÎNFIINȚAREA COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI,
PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ, PRECUM ȘI EVOLUȚIA ISTORICĂ**

Pe malul drept al Prutului, la est de fosta capitală a Țării Moldovei, orașul Iași, în pitoreasca luncă a râului, se află străvechea localitate Țuțora. Neîndoielnic, este vorba de o rămășiță a vechii vame, sat, târg și oraș, situat în epoca medievală pe ambele părți ale bătrânului fluviu (pe partea stângă a Prutului așezarea se întindea de la marginea sudică a Ungheniului actual până la Valea Mare).

Investigațiile de teren, deocamdată destul de sărace, efectuate pe teritoriul fostei localități, cât și în împrejurimi, relevă o populare a locului încă din prima epocă a pietrei, apoi și în celelalte etape ale epocii respective, ajungându-se ulterior ca locul să fie populat în perioada nouă a pietrei, în precucuteni (prima jumătate a mil. IV), continuându-se cu eneoliticul, cultura Cucuteni-Tripolie, după care a urmat epoca de tranziție la bronz și bronzul târziu, cultura Nouă.

Pe malul de vest al Prutului, la Chipirești, la Holboca, în Lunca Țuțorii, în perimetrul localității însăși, dar și la est de râu, pe teritoriul satelor Buzduganii de Sus și Valea Mare, s-au găsit numeroase vestigii din epoca fierului, Hallstatul timpuriu și La Tène, secolele XII-II î.Hr. Pe aceeași vatră a satului, pe partea stângă a Prutului, au fost depistate numeroase fragmente ceramice de pe câteva așezări antice târzii, cultura Sântana de Mureș-Cerneahov, secolele III-IV d.Hr., iar pe malul opus s-au descoperit urme ale unei așezări din epoca feudalismului timpuriu, secolele VIII-IX, de tip Dridu, precum și din veacurile XV-XVIII, dovedindu-se astfel locuirea intensă aici din timpuri imemorabile.

1. Întemeierea

Întemeierea Țuțorii nu a fost întâmplătoare. Locul oferea mari oportunități pentru practicarea agriculturii (fertila luncă a Prutului fiind bogată în pământ arabil și pășune), cât și pentru comunicare, cea din urmă premisă fiind caracteristică regiunii încă din antichitate, șesul Prutului constituind o importantă arteră de circulație ce lega porturile Mării Negre cu adâncul teritoriului getic.

După instituirea dominației tătărești, în anii 1241 și 1242, asupra teritoriului dintre Carpați și Nistru, vedem regiunea străbătută de Marele Drum Comercial Tătăresc. Mărfurile orientale erau preluate din porturile nordice ale Mării Negre, străbăteau ținuturile tătărești, urmând cursul Nistrului în sus. De la Tighina, o arteră a acestuia se desprindea, îndreptându-se spre vest, de-a lungul Bâcului, trecând pe la Rădenii Vechi și Rezina, de unde cobora spre Prut. O altă ramură a aceleiași rute venea încoace pe la Lăpușna. Joncțiunea se făcea la Țuțora, după care se mergea spre nord, trecându-se prin Iași și Suceava, de unde o parte din

mărfuri plecau spre Halici, Podolia și Polonia, ajungând tocmai la Marea Baltică. De acolo, pe acest vestit „drum tătăresc” sau „al Levantului”, devenit după întemeierea Țării Moldovei «moldovenesc», se întorceau spre Caffa, Cetatea Albă și Chilia caravane încărcate cu cereale, vin, sare, ceară, miere, urmate de turme, cirezi și herghelii. De-a lungul întregului itinerar se observă o aglomerare de sate, iar așezările străbătute cunosc o evoluție economică ascendentă.

Apropierea imediată de târgul Iași, cât și așezarea la un vechi vad al Prutului, a făcut ca respectiva arteră comercială să treacă pe la Țuțora, probabil până la formarea Țării Moldovei, iar statutul de vamă să-i fie acordat încă de cei dintâi voievozi, fapt care a determinat, mai târziu, evoluția locului în unul din cele mai importante centre economice, strategice și administrative medievale așezate pe râul Prut.

2. Toponimia și primele atestări

Originea numelui Țuțora este incertă. Constantin G. Giurescu presupune că ar putea proveni de la o persoană. De aceeași părere este și cercetătorul D. Ciurea, spunând, cu referire la un document din 1471, că ar fi vorba de un oarecare Țoțor.

Istoricul A. Boldur, căutând să argumenteze etimologia denumirii Brodnicilor, a neamului care a populat regiunea la începutul veacului XII, crede că Brodi sau Brudi ar fi fost denumirea inițială a Țuțorii, interpretând astfel greșit aceeași sursă de la Ștefan cel Mare din 1471, în care locul apare menționat prin sintagma „u Cocori ni brodÿ”.

În ce ne privește, suntem de părere că toponimul în cauză denotă o caracteristică a locului, cuvântul „**țuțuroi**” însemnând în graiul popular șiroi de apă sau chiar nămol.

Tocmai pentru rolul avut în trecutul Moldovei, dar mai ales al zonei în care se află, cronicile l-au consemnat frecvent. **Prima sa atestare documentară se conține într-un act din 5 aprilie 1448.** După cum era de așteptat, statutul inițial sub care apare este cel de vad și vamă domnească la trecerea Prutului, în calea amintitului drum comercial. Mențiunea este prilejuită de scutirea de vamă «la vadul de la Țuțora», acordată mănăstirii Pobrata de către domnitorul Petru Aron, unchiul lui Ștefan cel Mare.

Același domnitor, la 25 august 1454, facilita din nou trecerea vamei la «Vadul Țuțorii» călugărilor de la mănăstirea Moldovița.

Un privilegiu asemănător acorda Ștefan cel Mare mănăstirii «Înălțarea Domnului» de la Neamț. La 1 aprilie 1470, cele trei măji (pescari) ale acesteia urmau să nu plătească vamă nicăieri, «nici la Țuțora».

În fine, la 15 august 1471, marele voievod acorda o altă scutire de vamă mănăstirii Pobrata.

Cu siguranță, alături de vechiul târg al Iașului, Țuțora a jucat un rol important destul de timpuriu în popularea regiunii, satele fiind atrase de oportunitățile economice oferite de ea, dar și de Marele Drum care trecea prin regiune. După cum reiese din câteva relatări - una din

23 iulie 1557, alta din 10 mai 1582 - a evoluat în așezare rurală.

Adevărata sa evoluție economică s-a produs însă odată cu stabilirea definitivă - la mijlocul secolului al XVI-lea - a capitalei țării la Iași. Acum domnitorii constată că Țuțora este importantă strategic pentru cetatea de scaun. Ea este amplasată geografic la gura unui larg defileu, care, din partea de răsărit, asigură accesul spre capitală. De aici, de pe șleahurile Prutului, a Cului și Lăpușnii, se abăteau de obicei năvălirile tătare, turcești și căzăcești. De aceea, Țuțora, cu marea sa câmpie, capabilă să găzduiască însemnate contingente militare și așezată la poarta de dealuri Cristești-Tomești, este transformată în braniște domnească (de la slavonul braniti, a împiedica, a opri), adică opritură, loc menit adunării celor trebuincioase întreținerii curții domnești.

De asemenea, locul este prielnic în aspect natural. Apa Prutului are calități curative, iar imensa câmpie este umedă și deci favorabilă atât pășunatului, cât și agriculturii, în general.

Farmecul acesta, bunăoară, îl copleșesc pe călătorul italian Cornelio Magni, care relatează la 1672 că *«Pentru primirea sultanului (domnitorul moldovean - n.n.) a ales o câmpie făcută anume pentru acest scop, alcătuită dintr-un mare amfiteatru rotund, cu un diametru de aproximativ douăzeci de mile în lungime și înconjurată de dealuri înalte, având în spate munți înalți. Era scaldată de râul Prut care, curgând în albia sa destul de regulată, uda una din laturile ei. Pe această pajiște întinsă, iarba era tot atât de verde în luna august ca în Italia în luna mai... Această frumoasă câmpie oferea o bună pășune pentru toți caii întregii armate»*.

Datorită priveliștii pitorești, dar și pentru poziționarea sa strategică, curtea domnească a decis să transforme Țuțora în loc de refugiu pe timp de pace, cât și atunci când asupra capitalei se abăteau diferite pericole: războaie sau epidemii, așa cum s-a întâmplat, de exemplu, pe timpul lui Gheorghe-vodă Ghica, în 1737, când domnitorul își muta curtea la Țuțora «pentru a se feri de ravagiul ciumei din Iași», iar în vara anului următor «ca să se mai răcorească de boală».

Prin urmare, un pas următor întreprins de domnie întru organizarea Țuțorii a fost instituirea aici a unei reședințe domnești temporare.

3. Oraș domnesc de negoț și popas

O primă relatare în acest sens o face cronicarul Grigore Ureche, care susține că, în septembrie 1552, boierii țării l-au asasinat pe domnitorul Ștefan-vodă, fiul lui Petru Rareș, aflat «la podul de la Țuțora».

În sprijinul aceleiași afirmații vine și mulțimea de documente emise aici, începând cu a doua jumătate a secolului al XVI-lea, în special pe timpul lui Petru Șchiopul.

Aflarea în calea Marelui Drum Comercial, statutul de vamă și vad, de braniște și reședință domnească, fac locul atrăgător pentru meșteșugarii și negustorii care au legătură directă cu transportul. Aici vin sătenii din împrejurimi pentru a-și vinde produsele,

domnesc, constituind proprietatea acestuia.

În privința Țuțorii, o atare relație este indiscutabilă, existența sa fiind certificată chiar de cele dintâi documente referitoare la trecutul său.

Astfel, târgul sau orașul era supus total domniei. Voievodul asigura locuitorilor urbei liniștea și posibilitatea de a face negoț pe o suprafață mai mare. În schimb, orașenii plăteau diferite dări și îndeplineau anumite lucrări în folosul domniei.

Trăitorii târgurilor moldovene nu au fost doar negustori și meșteșugari, mai ales în faza incipientă a așezărilor respective, ci și agricultori; ei cultivau pământul, aveau prisăci, iazuri, vii, păduri, mori, creșteau, îndeosebi, animale ș.a. De aceea, în afară de vatră, orașul posedea mult pământ agricol care constituia „hotarul” său.

Pe lângă „hotar” însă, deoarece aici exista o reședință temporară domnească, Țuțora mai avea și „ocol”, din care făceau parte mai multe sate vecine. La fel ca și târgul, „satele de ocol” erau proprietăți domnești și, prin urmare, erau supuse târgului prin voința domniei, depinzând de curtea domnească de aici. Locuitorii lor trebuiau să facă aprovizionarea acesteia cu cele necesare: alimente, furaje, să îndeplinească lucrări de construire și întreținere a clădirilor, prisăcilor, iazurilor, să îndeplinească transporturi etc.

Ocolul Țuțorii este amintit pentru prima oară într-un act de danie de la Constantin-vodă Movilă, datat cu 30 august 1611. Documentul surprinde momentul când domnitorul scotea „satul Dănășenii (Dănuțenii), ce a fost ascultător de ocolul târgului Țuțora” din componența ocolului, donându-l „pentru slujbă credincioasă” lui Toader stolnic.

La fel proceda și Vasile-vodă Lupul în anul 1644, scoțând din „ocolul Țuțorii” seliștea Ursăști pe Prut, dăruind-o lui Andoca.

Acestea sunt singurele surse care amintesc de ocolul Țuțorii. Importanța lor constă în faptul că ele permit să întrevădem, cu destulă exactitate, mărimea teritorială a respectivei structuri. În acest sens, credem că Țuțora a avut, la început, un ocol neobișnuit de mic în comparație cu alte structuri similare.

De regulă, numărul satelor unui ocol în epoca medievală a variat între 12 și 17. La începutul secolului XVII însă ocolul Țuțorii nu cuprindea mai mult de 3-4 localități, căci așezările pe care cei doi domnitori le scoteau din componența ocolului la 1611 și 1644, Dănuțenii și Ursăștii (Valea Mare), nu numai că erau vecine imediate ale acestuia, dar constituiau și limitele de nord și, respectiv, de sud ale ocolului în cauză. Mai sus de Dănuțeni, pe Prut, începând cu Ciureștii și Unghenii, urmau satele răzășești. La sud, mai jos de Ursăști, erau Dăienii și Morenii, ca și Țuțora, posesiuni domnești ascultătoare de Morile din Iași. La est, toate sate răzășești, iar la vest exista marele ocol domnesc al orașului Iași. Astfel, Ursăștii, Dănuțenii și Țuțora însăși au fost localitățile cuprinse inițial în fostul ocol al acestui târg.

Numărul limitat de așezări incluse în ocolul respectiv se datorează, credem, atât

cumpărând în schimb unelte de lucru și alte mărfuri de care au nevoie. Țuțora devine atractivă economic, sporind astfel popularea așezării. Sunt premise care, la răscrucea veurilor XV-XVI, au determinat evoluția vechii vame și trecătoare la Prut în calitate de târg (torg, în slavă însemnând așezare sau loc unde se făcea schimbul de mărfuri) în Evul Mediu. Noțiunea în cauză este, de fapt, sinonim a celei de oraș. În orice caz, în privința Țuțorii, aceste două noțiuni, în diferite documente, se interferează.

Dacă datele oferite de matricolele universității din Krakowia (Polonia) sunt exacte, atunci existența orașului Țuțora poate fi constatată deja în veacul al XV-lea, între anii 1405-1503, pe când în cadrul acestei instituții, printre 18 studenți originari din orașele Moldovei, figura și un «Iohannos Stanislai de Thutzora» (Țuțora).

Cu siguranță, orașul Țuțora exista în anul 1606, când îl vedem figurând în Catastiful orașelor moldovene, alcătuit de Miron Costin, consemnare care ne face să credem că e apogeul dezvoltării sale ca centru urban.

Pe harta lui Reichersdorf, întocmită în a doua domnie a lui Petru Rareș (1527-1538), localitatea apare în calitate de târg. E adevărat că acesta o numește «Lasti», dar lucrul poate fi ușor înțeles pentru epoca medievală, când, din deficiențe de cunoaștere a limbii, asemenea confuzii par aproape firești.

O carte de danie de la Constantin-Vodă Movilă însă este cât se poate de precisă când constată existența «târgului Țuțora» la 11 august 1611. Se pare că documentul care face o atare mențiune este și ultimul, căci niciodată ulterior nu vom mai întâlni așezarea fixată cu statutul de «târg».

Într-o relatare din anul 1661 însă, emisarul turc Evlia Celebi, aflându-se în trecere prin Moldova, vorbește de existența Comunei Țuțora. Descrierea călătorului este cea mai completă și, deocamdată, singura în măsură să ofere o imagine cât de cât proximă în privința Țuțorii medievale.

Astfel, spune călătorul turc: *«Negustorii și călătorii veniți din orașul Iași, cât și cei ce se îndreaptă într-acolo, poposesc în acest orașel. Deoarece acest oraș se află pe malul râului Prut, după un obicei din vechime, aici se percep toate plățile vamale... În timpurile vechi, acest orașel Țuțora, a fost oraș portuar... Actualmente, aceasta este o așezare, asemănătoare unui orașel. Aici sunt o sută de case, două biserici și circa 50 de băcănii».*

Se poate înțelege, prin urmare, din cele afirmate mai sus, că orașul Țuțora a fost o certitudine, pe care călătorul turc o constată la mijlocul veacului al XVII-lea.

4. Organizarea: hotarul și ocolul Țuțorii

Evoluția Țuțorii de la statutul de vad și vamă la cel de așezare urbană, în mod sigur a trebuit să fie asigurată, pe lângă condițiile deja amintite, de o organizare administrativă și economică corespunzătoare. Această sarcină a revenit în mare parte domnitorului, căci, lucru știut, toate târgurile și orașele moldovene în epoca medievală au fost așezate pe pământ

caracterului temporar de reședință domnească pe care a avut-o Țuțora, cât și aflării sale în imediata vecinătate a reședinței de bază domnești, orașul Iași, cu ocolul său deja amintit.

5. O identitate firească

În aceeași ordine de idei, la fel de importantă ni se pare întinderea Țuțorii ca așezare umană.

Fapt e că cele dintâi documente referitoare la trecutul Țuțorii nu conțin mărturii clare despre amplasarea sa, acestea amintind doar o formulă generală – „Țuțora pe Prut”. Când vorbim însă de așezarea concretă a localității, avem în vedere, în primul rând, amplasarea acesteia în raport cu râul Prut.

În acest sens, cercetări recente privind istoria localităților de pe cursul Prutului mijlociu arată că amplasarea lor pe ambele maluri ale râului a fost o realitate aproape axiomatică. Tocmai de aceea, reieșind din firescul situației, numeroase surse scrise nici nu au recurs la detalieri de dislocare, limitându-se la sintagma generală „pe Prut”. Excepții au fost doar cazuri speciale de hotărnicie sau precizare a hotarelor satelor, când situația a impus asemenea concretizări.

Un hrisov de la Mihai-vodă Racoviță, care descria exact desfășurarea moșiei Țuțora în anul 1720, nu lasă niciun dubiu în privința așezării localității pe ambele părți ale Prutului. Aceeași situație este prezentată de un document de la Grigore Ghica-vodă din 1738.

Mai mult, unele surse documentare lasă să se înțeleagă că pe aceeași moșie au existat, concomitent, pe partea dreaptă a Prutului - vatra satului Țuțora, iar pe cea stângă - cea a târgului sau orașului Țuțora. Printre asemenea relatări se numără și cea deja amintită, a călătorului turc Evlia Celebi din anul 1661, care după ce arată că de la Iași a ajuns „la un mare râu Prut”, pe malul căruia „se află satul Țuțora ..., bine aranjat”, cu „o mare mănăstire”, unde „toți necredincioșii care vin din ținuturile căzăcești, se opresc, deoarece la acest sat există trecătoarea peste râu”, emisarul spune că pârcălabul nu le-a permis să poposească aici, obligându-i îndată să traverseze fluviul, unde se află „orașul Țuțora”, despre care notează scurt, dar plastic, că acesta este lipsit de faima sa de altădată și că „Până în timpul de față (1661 n.n.) aici se văd clar rămășițele palatelor dărmate, mănăstirilor, piețelor și străzilor”.

O altă însemnare aparține Principelui Iacob Sobieski, care, în calitate de însoțitor al regelui polon în campania militară din anul 1686 în Moldova împotriva turcilor, nota astfel itinerarul parcurs de armata polonă: *"Marți, 13 august ..., ne-am oprit la Zagarancea, pe Prut. Miercuri, 14 august, am pornit dimineața, ne-am oprit la Țuțora... Vineri, 16 august, regele a trecut pe celălalt mal de cum s-a luminat și a pornit spre Iași... Sâmbătă 17 august, dimineața, regele a trecut din nou râul și s-a întors la Țuțora"*.

În aceeași ordine de idei se înscriu și câteva relatări din care desprindem că la Țuțora a existat și un depozit domnesc la începutul veacului al XVIII-lea, era menționat un Ali Aga, păzitor al „hambarului celui împărătesc de la Țuțora". Existența hambarului domnesc la

Țuțora este atestată și în 1738.

La rândul său, un călător turc prin Moldova anului 1740, susținea că „*Pe drumul din Iași spre Hotin, pe malul Prutului, se află Țuțora - hambarul de grâne a armatei otomane. Acolo sunt adunate rezervele de făină cumpărate din Rumelia și regiunea Dunării. La Țuțora sunt aduse pe apă...*”.

Un cronicar din secolul XVIII, referindu-se la venirea vizirului turc în Moldova la 1715, era mai precis în detalii privind dislocarea aceluși depozit, arătând că demnitarul „*...au trecut pe la Iași și au trecut pe la Țuțora, pe cea parte de Prut (pe partea stângă - n. n.), la hambar, și au mersu la domnul și sau împreună*”, lucru din care se poate înțelege cu ușurință amplasarea târgului omonim pe malul stâng al Prutului, așa cum îl fixa în notele sale Evlia Celebi la mijlocul veacului al XVII-lea.

Această certitudine este susținută și de unele surse cartografice, între care amintim de harta lui Dimitrie Cantemir, de cea a geografului francez I. B. d'Anville, întocmită în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, cât și de harta unui anonim german de pe la 1730, pusă în circuitul științific de I. Lepsi în anul 1933.

De asemenea, nu este mai puțin important să se observe că în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, după ce vechiul târg decăzuse, pe locul lui se constata satul Țuțora Veche, apelativul din urmă venind să constituie nimic altceva decât o reminiscență a așezării urbane de altădată, în timp ce localitatea omonimă de pe partea opusă a Prutului începu să fie numită Țuțora Nouă, lucru convențional, căci, de fapt, ambele așezări aveau o vârstă identică.

6. În bătaia focului și a jafurilor

Mai sus, am văzut o serie de premise care au contribuit la evoluția Țuțorii de la simplu vad, la vamă, apoi așezare rurală și, în sfârșit, reședință domnească, cu toate atribuțiile ce reies dintr-un asemenea statut.

Sigur, aceste condiții au avut o influență benefică nu numai asupra locului, dar și a zonei în genere, ele contribuind, așa cum s-a spus deja, prin dezvoltarea schimbului de produse dintre localnici și călătorii care străbăteau marele drum, la o prosperare economică, și, prin urmare, la o creștere demografică în regiune. Cum însă orice lucru, pe lângă aspecte pozitive are și părți negative, la fel și aceste împrejurări, care au dat naștere uneia dintre puținele așezări urbane aflate pe Prut de-a lungul istoriei, au condiționat, în virtutea unor împrejurări nefaste ale timpului, decăderea și, până la urmă, dispariția târgului medieval Țuțora.

Fără îndoială, evoluția ascendentă a localității s-a produs atâta timp cât Țara Moldovei a avut parte de pace. Odată însă cu intensificarea - la răscrucea secolelor XVI-XVII - a tendinței de întărire a dominației otomane în Țările Române, cu pătrunderea tătarilor nogai în Bugeac și a înăsprii luptei acestora cu polonii și cazacii zaporojeni, situația țării s-a înrăutățit. În consecință, din cauza pericolului constant, „Drumul moldovenesc” se transformă

în itinerar de jaf și război, periculos deci circulației mărfurilor. De aceea, călătorii nu-l mai urmează obligatoriu, ci sunt nevoiți să-și devieze direcția. Astfel, ei nu mai coboară spre Chilia și Cetatea Albă direct de la Țuțora în jos, pe la Lăpușna, ci merg spre răsărit, pe la Rezina, de-a lungul râului Bâc, trecând pe la Chișinău și Tighina, de unde apucă calea porturilor amintite și a Crimeii. Acum, din aceeași cauză, decade și celălalt târg, Lăpușna, așezat pe linie cu târgul Țuțora în direcția sud-est, iar lunca Prutului se transformă, pentru mai bine de două secole, în „șleah al oștii”.

În consecință, târgul Țuțora, cu statutul său de reședință temporară domnească, dar și de pavăză în fața Iașului din partea de răsărit, cu întinsa și bogata sa câmpie, devenise, încă de pe la jumătatea secolului al XVI-lea, locul unor numeroase și importante evenimente din istoria Moldovei medievale.

Încoace, după trecerea Dunării, pe amintitul șleah al oștii, țineau calea turcii. Pe Prutul de sus, pe direcția aceluiași șleah, coborau oștile polone. Pe drumul lipcanilor, hoardele tătarilor lituanieni, iar pe șleahul Cului - cazacii zaporojeni.

Astfel, unul dintre primele evenimente petrecute aici a fost groaznica asasinare, în septembrie 1552, de către boierii țării, a domnitorului Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Rareș, zicând cronicarul că „*Noaptea cu toții (boierii - n.n.) s-au ridicat la podul de la Țuțora și i-au tăiat ațele cortului asupra lui Ștefan-Vodă și cu multe răni pătrunzându-l, au murit, după ce a domnit doi ani și patru luni*”.

În anul 1581, se bat aici lăpușnenii răzvrățiți împotriva lui Iancu-Vodă Sasul. Răsculații sunt învinși, iar pretendentul la tron se îneacă în Prut.

Peste șase ani, în septembrie 1587, are loc bătălia dintre Petru-Vodă Șchiopul și cazacii, veniți la Țuțora pentru a-l înscăuna pe Ioan, zis Potcoavă.

Tot aici, în 1595, se ciocnește armata moldo-polonă cu cea turco-tătară. Un «război mare la Prut, pe drumul Iașului», este semnalat în anul 1618, iar în septembrie 1620 câmpia Țuțorii a fost teatrul unei confruntări sângeroase dintre oștile moldo-polone și tătărăști. Războiul s-a dat pentru scoaterea țării de sub dominația otomană. Rezultatul a fost groaznic. Domnitorul Moldovei Gaspar-vodă Crazziani și Zolkievski, hatmanul leșesc, omorâți, iar țara prădată.

În anul următor, 1621, pentru a se răzbuna, leșii intră în Moldova, o pradă până la Iași, incendiază orașul, după care își așează tabăra la Țuțora, de unde trec prin foc și sabie împrejurimile.

În 1633, pentru a-l mazili pe Moise-Vodă Movilă, la Țuțora se așază oastea tătară. Aceiași tătari, întorcându-se din expediția lor asupra Poloniei în anul 1649 pe la Rezina și Brătuleni, pe drumul zis al lipcanilor, au jefuit crud satele din valea Prutului, așezate în preajma Țuțorii. Domnitorul țării, Vasile Lupul, a fost nevoit să întreprindă măsuri drastice întru a-i izgoni din Moldova. În anul următor însă aceștia, hotărând să se răzbune pe

demnitarul moldovean, au revenit însoțiți de cazaci, instalându-se la Țuțora, de unde și-au revărsat mânia asupra regiunii. Același lucru s-a întâmplat în anul 1658, când liniștea țării a fost tulburată de oștile lui Calga-sultan, venit la Țuțora pentru a-l scoate din scaun pe Ghica-vodă. O mare oaste turcească, în frunte cu însuși sultanul, aflată în trecere spre cetatea polonă Camenița, a poposit aici în anul 1672, astfel încât, de frică, satele se bejeniseră din șleahul oștirii. În 1675, turcii revin la Țuțora și-l mazălesc pe Dumitru-vodă Duca. La rândul său, regele polon, Ioan Sobieski, își așază armata la Țuțora în campania sa împotriva turcilor din anul 1686. După cum relatează în jurnalul său inginerul militar Philippe le Masson Du Pont, Sobieski alege locul din superstiție, cunoscându-l după „lunga rezistență pe care a opus-o acolo Zolkiewski (bunicul său - n.n.) împotriva unui mare număr de turci și tătari”. „Această câmpie a Țuțorii - susține același Du Pont - mai este cunoscută și datorită faptului că fusese punctul de întâlnire a diferitor hoarde tătărești, când aceștia își porneau incursiunile în Polonia”. De aceea, memorialistul francez arată că un alt compatriot de-al său, Dalerac, autor al unei Istorii secrete, auzise deseori vorbindu-se de câmpia Țuțora din care regele polon dorea să facă un oraș pe malul Prutului, după cheful său. Nu se știe dacă planului lui Sobieski i-a fost sortit să se împlinească, dar în tratatul de la Carlowitz, din anul 1699, printre cetățile Dubnița și Soroca, pe care polonezii erau somați să le părăsească, figura și cetatea Țuțora.

Și în veacul al XVIII-lea, de la un capăt la altul, locul a fost supus expedițiilor și războaielor pustiitoare. Bineînțeles că perpetuarea unei asemenea situații s-a răsfrânt în cel mai nefast mod asupra Țuțorii și regiunii în genere.

Bunăoară, în anul 1596 erau raportate pierderi de acte, făcându-se referință la războiul din anul precedent, dintre poloni și turco-tătari „când s-au turburat țara, când a venit hanul la Țuțora”. Un călător francez spunea la 1770 despre satul din ocolul Țuțorii, Dănuțeni, că ar fi fost dărâmat de hanul tătarilor din Crimeea, Ghirai. Răzeșii din satul Gângurești, mai sus de Țuțora, la fel mărturiseau în anul 1680 despre urmările venirii la Țuțora, în anul 1650, a cazacilor și tătarilor că „uricele și zapisele de moșie le-au pierit când a fost prada cea mare de tătari în zilele lui Vasile Lupu”. La fel mărturiseau și țărani din Ungheni în anul 1706, motivând lipsa documentelor „că au pierit când au venit Kunițki cu cazacii asupra țării”. Despre aceeași campanie tătaro-cazacă de la Țuțora cronicarul Miron Costin spunea că „satele, orașele, toate arzându și prădându, cu acea vrăjmășie era tătarii asupra țării”. Relatări de acest gen sunt numeroase. Cert însă este că războiul acesta de la 1650, prin care Hatmanul cazacilor Bogdan Hmelnițki dorea să capete mâna Ruxandei, fiica domnitorului moldovean Vasile Lupul, pentru feciorul său Timuș, a dus la ruina țârgului Țuțora, situație din care așezarea nu a avut să-și mai revină niciodată. Relatarea este făcută de același călător turc Evlia Celebi, care, referindu-se la tabloul văzut în trecerea sa pe aici la 1661, susținea că: „Până în timpul de față aici se văd clar rămășițele palatelor dărâmate, mănăstirilor, piețelor și străzilor. Odată însă, pe timpul cuceritorului Bagdadului, sultanului Murad al IV-lea,

oștile cazacilor răzvrățiți și ale Moldovei s-au luptat între ele. Spre dimineață, când domnitorul Moldovei, Lupul-bei (Vasile Lupul - n. n.) începea să biruie, asupra celor aflați în luptă s-au năpustit, iuși ca vântul, tătarii și au făcut un așa măcel, încât, până în timpul de față, oasele necredincioșilor stau grămezi în jur... După aceasta, hoardele tătare, dând focului amintitul oraș Țuțora, cu mare pradă s-au întors în Crimeea".

Niciodată, ulterior, Țuțora nu a mai fost menționată cu statut de târg sau oraș, iar amintirea de la 1699 în tratatul de la Carlowitz a cetății Țuțora, credem, sublinia, mai degrabă semnificația strategică a locului de bază militară, decât sensul în sine a unei atare fortificații. Poziția de loc strategic, vamă și reședință temporară domnească Țuțora și-a păstrat-o și pentru veacul al XVIII-lea.

În anul 1735 Grigore Ghica-vodă se afla cu toată oastea aici pentru a se feri de primejdia nemților, iar în 1738 același domnitor s-a reșezat la Țuțora din cauza ciumei care bântuia în Iași.

În vara lui 1711, în timpul campaniei de la Prut, aici și-a instalat tabăra Petru cel Mare, țarul rus, întâlnindu-se cu Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei.

În anul următor, prin porunca turcilor, Prutul a fost curățat de la vărsarea sa în Dunăre până la Țuțora, făcând aici hambare pentru depozitarea pâinii aduse de la porturile Mării Negre, pentru aprovizionarea cetăților din nordul Moldovei.

Din a doua jumătate a secolului în cauză, rușii au fost cei care au bătătorit frecvent marea și mănoasa câmpie, oferind relatări și impresii despre această așezare, acum sat cu numele de Țuțora Veche.

Deși, din când în când, domnitorul scoate câte o bucată de pământ din „hotarul domnesc", dăruind-o unor boieri credincioși, în decursul acestui secol, locul a continuat să fie braniște domnească.

Potrivit datelor recensământului populației din anul 1774, ocolul braniștii de la Țuțora încadra 13 sate: Țuțora Veche, Țuțora Nouă, Oprișani, Moreni, Costuleni, Prisăcani, Dănuțeni, Ungheni, Mânzăteștii Vechi, Bogdănești, Titieni, Frăsinești și Măcărești. Tot atâtea erau la 1803.

7. Anul fatal - 1812

După 1812, autoritățile ruse au păstrat ocolul braniștii, lărgindu-l semnificativ pe partea dreaptă a Prutului - până la 30 de sate. Din păcate, printre acestea nu figura Țuțora însăși, lipsă care, credem, s-ar fi putut datora faptului că ambele sate: Țuțora Veche și Țuțora Nouă, constituiau proprietatea unuia dintre cei mai bogați boieri moldoveni la acea vreme, a vistiernicului Iordache Balș.

Satul Țuțora Nouă își continuă existența și astăzi, acesta constituind comuna cu același nume de pe partea dreaptă a Prutului.

Cât privește Țuțora Veche, descendenta înfloritorului târg de altădată de pe malul

stâng al râului, a dispărut în prima jumătate a secolului al XIX-lea, printre ultimele sale amintiri documentare fiind un testament de la 1822. Nu cunoaștem exact cauzele dispariției sale. Putem presupune însă, cu anumită doză de certitudine, că motivul a fost anexarea Moldovei dintre Prut și Nistru la Imperiul rus în anul 1812. Anume ei, locuitorii Țuțorii, care au găzduit aproape un secol pe moșia lor trușele ruse, fiind obligați, așa cum o făceau la 1774, să îndeplinească numeroase prestații față de armata imperială dislocată aici în cadrul repetatelor războaie ruso-turce, au simțit ca nimeni alții, pe propria piele, ce înseamnă stăpânire rusească. De aceea, nedorința acestora de a trăi sub noul regim, a impus plecarea lor peste Prut, pe cealaltă parte de moșie.

Altă cauză, care rezidă din urmările aceluiași fapt, constă în aceea că la mijlocul secolului XIX moșia Țuțora Veche, al cărei proprietar era marele latifundiar moldovean Alecu Balș, după o îndelungată perioadă de înflorire, s-a pomenit într-o gravă situație economică. După anul de tristă pomină, 1812, Rusia a închis vama și trecerea de la Țuțora, transferând-o la Sculeni, apoi Dănuțeni și, în fine la Ungheni. Unica speranță de a evita ruinarea, Alecu Balș o vedea în trasarea pe aici a viitoarei căi ferate Chișinău-Iași, căci cine alții decât locuitorii Țuțorii înțelegeau mai bine avantajele găzduirii unei mari căi de circulație.

Lupta pentru direcționarea viitoarei căi de fier pe urmele marelui drum de altădată a fost aprigă, iar metodele utilizate diverse: de la trafic de influență, relații personale de amiciție la vârf, până la bani. Nu doar marele latifundiar nădăjduia într-un deznodământ fericit al visului său, dar și toți locuitorii Țuțorii Vechi, ai Buzduganilor și Dănuțenilor, toate proprietăți ale aceluiași boier, situate compact în jurul satului reședință. Când alegerea, potrivit proiectului de landșaft, a căzut pe Ungheni, pe acolo pe unde proprietarul acestuia, M. Buznea, nu depuse pic de efort de a atrage importanta construcție, dezamăgirea pentru cei de pe moșia Țuțorii a fost profundă, iar urmările dezolante.

În consecință, Alecu Balș a decis să vândă moșia, iar locuitorii satelor sale au preferat să-l urmeze pe proprietățile sale de la Ciuciulea (Orhei). Așa se explică faptul că în vechiul sat de români Buzdugani, de pe moșia Țuțorii, după plecarea băștinașilor, la finele veacului XIX s-au așezat ucraineni veniți din regiunea Hotinului.

8. O certitudine mărturisită

Că existența în preajma Ungheniului actual a unui oraș medieval numit Țuțora nu este un mit, vorbesc și relatările lui Zamfir Arbore, făcute în cunoscutul său «Dicționar geografic al Basarabiei» în temeiul unor informații furnizate de autoritățile locale la 1904, care, cunoscând situația, susțineau că: "*...între acest sat (Dănuțeni, astăzi cartier în partea de sud a or. Ungheni - n.n.) și Valea Mare există până acum rămășițele unei cetăți vechi; ruinele sunt chiar pe malul Prutului*".

Neîndoielnic, martorii oculari de la începutul secolului trecut vorbeau de urmele

cetății Țuțora, atestată documentar și propusă spre evacuare, precum am văzut, alături de Dubnița și Soroca, de turci în tratatul de la Carlowitz în anul 1699. Nu cunoaștem, deocamdată, mărimea sau arhitectura acesteia. Ținând cont însă de faptul că în Evul Mediu Prutul nu a fost un râu de hotar, asemănător Nistrului, nu credem că Țuțora a fost o cetate clasică, asemănătoare Hotinului, Sorociei sau Tighinii. Cu siguranță, se avea în vedere mai mult semnificația strategică a locului însuși, sau, cel mult o fortificație militară tradițională din pământ, cu șanț de apărare și ceva elemente din piatră, dacă ținem cont, totuși, și de statutul de reședință domnească a așezării.

Iată însă că, în sfârșit, cercetătorii Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, dr. I. Tentiuc și A. Levinschi, împreună cu colegii lor de la Muzeul de Istorie și Etnografie Ungheni, au pus începutul unor cercetări arheologice sistematice pe locul vechii așezări. Rezultatele definitive ale acestora abia urmează a fi analizate. Concluziile preliminare însă sunt deosebit de optimiste, căci s-a dovedit că Țuțora a fost o importantă așezare umană și trecătoare la Prut încă din preistorie, descoperindu-se aici importante vestigii din perioada fierului târziu, secolele VI-IV î. Hr. Același lucru este valabil și pentru epoca feudală a localității, fapt dovedit prin descoperirea locului garnizoanei militare, a impunătorului șanț de apărare, a necropolei acesteia, cât și a unui bogat material arheologic săpat în cele trei șantiere. Cu părere de rău, timpul restrâns alocat cercetărilor, mijloacele fizice și materiale reduse, dar și inundațiile cauzate de revărsarea râului Prut, nu au permis mai mult. Cu siguranță însă, investigațiile arheologice din anii următori vor scoate la iveală alte și alte dovezi ale vieții Țuțorii medievale, inclusiv urme ale vetrei acesteia: case, biserici, mănăstiri, dughene și, de ce nu, a misterioasei cetăți, așa cum vedeau altădată localitatea martorii oculari. Este un lucru prin care nu ne propunem să infirmăm neapărat subiectivismul marelui clasic român referitor la imposibilitatea Prutului de a genera condiții de viață urbană de-a lungul cursului său, ci o încercare firească de a scoate din negura vremii destinul unei așezări importante din trecutul Moldovei. Un trecut, care, iată, se dovedește, neașteptat de interesant și surprinzător.

**COMPONENȚA ȘI STRUCTURA POPULAȚIEI COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL
IAȘI,
DEFALCATE PE LOCALITĂȚI COMPONENTE**

Conform Recensământului populației și locuințelor din anul 2011, populația Comunei Țuțora, județul Iași număra 2067 locuitori, dintre care:

- 1048 de sex masculin și
- 1019 de sex feminin.

Din punct de vedere etnic, majoritatea locuitorilor sunt români (2001 locuitori - 96,81%). Pentru 3,14% din populație (65 locuitori), apartenența etnică nu este cunoscută.

Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (1998 locuitori - 96,66%). Pentru 3,24% din populație (67 locuitori), nu este cunoscută apartenența confesională.

Structura populației Comunei Țuțora, pe localitățile componente, este următoarea:

- Țuțora – 1046 locuitori;
- Chiperești – 342 locuitori;
- Oprișeni – 679 locuitori.

**COMPONENȚA NOMINALĂ, PERIOADA/PERIOADELE DE EXERCITARE
A MANDATELOR ALEȘILOR LOCALI DE LA NIVELUL UAT COMUNA
ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI, PRECUM ȘI APARTENENȚA POLITICĂ A
ACESTORA,
ÎNCEPÂND CU ANUL 1992**

PRIMAR

a) mandatul 1992-1996

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Săcăleanu Costică	Independent	1992-1996

b) mandatul 1996-2000

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Săcăleanu Costică	PDSR	1996-2000

c) mandatul 2000-2004

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Săcăleanu Costică	PNL	2000-2004

d) mandatul 2004-2008

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Săcăleanu Costică	PSD	2004-2008

e) mandatul 2008-2012

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Săcăleanu Costică	PSD	2008-2012

f) mandatul 2012-2016

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Săcăleanu Costică	USL	2012-2016

g) mandatul 2016-2020

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Albu Cristinel	UNPR	2016-2020

h) mandatul 2020-2024

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Albu Cristinel	PSD	2020-2024

**COMPONENȚA NOMINALĂ, PERIOADA/PERIOADELE DE EXERCITARE ALE
MANDATELOR ALEȘILOR LOCALI DE LA NIVELUL UAT COMUNA ȚUȚORA,
JUDEȚUL IAȘI, PRECUM ȘI APARTENENȚA POLITICĂ A ACESTORA,
ÎNCEPÂND CU ANUL 1992**

I. CONSILIERI LOCALI

a) mandatul 1992-1996

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Beșleaga Petru	FSN	1992-1996
2.	Mihăilă Aurel	FSN	1992-1996
3.	Irimia Ion	FSN	1992-1996
4.	David Vlad	FSN	1992-1996
5.	Corduneanu Alexandru	FSN	1992-1996
6.	Rotaru Aurel	FSN	1992-1996
7.	Tofan Mihai	FSN	1992-1996
8.	Grădinaciuc Toma	Convenția Democratică	1992-1996
9.	Ciofu Ioan	Convenția Democratică	1992-1996
10.	Mihaiță Toader	Convenția Democratică	1992-1996
11.	Bogdan Ilie	PDAR	1992-1996

b) mandatul 1996-2000

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Tiron Costache	PDSR	1996-2000
2.	Ciofu Ioan	PDSR	1996-2000
3.	Chiriac Marioara	PDSR	1996-2000
4.	Botezatu Petru	PDSR	1996-2000
5.	Mihăiță Neculai	PDSR	1996-2000
6.	Pîrvan Mihai	PDSR	1996-2000
7.	Micu Vasile	PDSR	1996-2000
8.	Tofan Vasile	PDSR	1996-2000
9.	Agrigoroaie Tamara	PDSR	1996-2000
10.	Chiriac Neculai	PDSR	1996-2000
11.	Mihăiță Romică	Convenția Democratică	1996-2000

c) mandatul 2000-2004

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Tiron Costache	PNL	2000-2004
2.	Merlă Mina	PNL	2000-2004
3.	Chiriac Marioara	PNL	până la 31.07.2000
4.	Micu Vasile	PNL	31.07.2000-2004
5.	Onușu Mircea	PNL	2000-2004
6.	Bogdan Al. Ion	PNL	2000-2004
7.	Corduneanu Aurel	PSD	până la 31.07.2000
8.	Mihăilă Doru	PSD	31.07.2000-2004
9.	Nechita V. Vasile	PSD	2000-2004
10.	Axinte Viorel Alin	PNR	2000-2004
11.	Crețu Vasile	PD	până la 31.07.2000
12.	Petrescu Dana	PD	31.07.2000-2004
13.	Drăgan Aurel	PRM	2000-2004

14.	Agrigoroaie Laurențiu	Ap.R	2000-2004
-----	-----------------------	------	-----------

d) mandatul 2004-2008

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Armenia Mariana	PSD	2004-2008
2.	Aștefănoaie Mihai	PRM	2004-2008
3.	Axinte Viorel-Alin	PNL	2004-2008
4.	Corduneanu Aurel	PSD	2004-2008
5.	Drăgan Aurel	PD	2004-2008
6.	Merlă Mina	PSD	2004-2008
7.	Mihăiță Neculai	PSD	2004-2008
8.	Micu Vasile Sorin	PSD	2004-2008
9.	Nechita Vasile	PSD	2004-2008
10.	Petrescu Dana	PD	2004-2008
11.	Tiron Costache	PSD	2004-2008

e) mandatul 2008-2012

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Agrigoroaiei Laurențiu	PD-L	2008-2012
2.	Axinte Viorel-Alin	PNL	2008-2012
3.	Bogdan Al. Ioan	PD-L	2008-2012
4.	Bogdan Ilie	PD-L	2008-2012
5.	Boureanu Dănuț	PRM	2008-2012
6.	Ciofu Rică	PNL	2008-2012
7.	Dima Adrian	PNL	2008-2012
8.	Gogoi Valeriu	PC	2008-2012

9.	Merlă Mina	PDL	2008-2012
10.	Mihăiță Neculai	PD-L	2008-2012
11.	Nechita Mihai	PSD	2008-2012

f) mandatul 2012-2016

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Albu Cristinel	UNPR	2012-2016
2.	Albișteanu Culiță	UNPR	2012-2016
3.	Arbore Florin	UNPR	2012-2016
4.	Aștefănoaie Mihai	PSD	2012-2016
5.	Bogdan Cristian	PC	2012-2016
6.	Boureanu Dănuț	PDL	2012-2016
7.	Ciofu Rică	PNL	2012-2016
8.	Costea Maria	PSD	2012-2016
9.	Neamțu Sorin	PNL	2012-2016
10.	Nistor Marian Vasile	PNL	2012-2016
11.	State Constantin	PP-DD	2012-2016

g) mandatul 2016-2020

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Aștefănoaie Mihai	PSD	2016-2020
2.	Bogdan Petrișor	UNPR	până la 15.12.2017
3.	Armenia Mariana	UNPR	15.12.2017-2020
4.	Bogdan Cristian	ALDE	2016-2020
5.	Enea Valerică	UNPR	2016-2020

6.	Epure Ionuț	PNL	2016-2020
7.	Mihăilă Doru	UNPR	2016-2020
8.	Micu Vasile Sorin	UNPR	2016-2020
9.	Neamțu Sorin	UNPR	2016-2020
10.	Nechita Mihai	PSD	2016-2020
11.	Păun Toader	UNPR	până la 31.07.2017
12.	Micu Daniel Dumitru	UNPR	31.07.2017-2020
13.	Tofan Gheorghe	PMP	2016-2020

h) mandatul 2020-2024

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
0	1	2	3
1.	Mihăilă Doru	PSD	2020-2024
2.	Enea Valerică	PSD	2020-2024
3.	Neamțu Sorin	PSD	2020-2024
4.	Nechita Mihai	PSD	2020-2024
5.	Micu Daniel Dumitru	PSD	2020-2024
6.	Zdreviț Constantin	PNL	2020-2024
7.	Pintilie Nicoleta	PSD	2020-2024
8.	Bânzaru Costache	PSD	2020-2024
9.	Agrigoroaei Teodor	PSD	2020-2024
10.	Epure Georgiana	Partidul Verde	2020-2024
11.	Aștefănoaie Mihai	Partidul Verde	2020-2024

II. VICEPRIMARI

a) mandatul 1992-1996

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Tiron Petrache	FSN	1992-1996

b) mandatul 1996-2000

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Tiron Costache	PDSR	1996-2000

c) mandatul 2000-2004

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Tiron Costache	PNL	2000-2004

d) mandatul 2004-2008

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Tiron Costache	PSD	2004-2008

e) mandatul 2008-2012

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Nechita Mihai	PSD	2008-2012

f) mandatul 2012-2016

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Ciofu Rică	FSN	2012-2014
2.	Albu Cristinel	UNPR	2014-2016

g) mandatul 2016-2020

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Mihăilă Doru	FSN	2016-2020

h) mandatul 2020-2024

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Perioadă
1.	Mihăilă Doru	PSD	2020-2024

PROCEDURA
PRIVIND ACORDAREA TITLULUI DE „CETĂȚEAN DE ONOARE AL
COMUNEI“,
RESPECTIV A „CERTIFICATULUI DE FIU/FIICĂ AL/A COMUNEI ȚUȚORA“

Articolul 1

Titlul de „Cetățean de onoare al Comunei Țuțora“, denumit în continuare Titlu reprezintă cea mai înaltă distincție acordată de către Consiliul Local al Comunei Țuțora.

Articolul 2

Certificatul de „Fiu/fiică al/a Comunei Țuțora“, denumit în continuare Certificat reprezintă distincția acordată de către Consiliul Local al Comunei Țuțora persoanelor născute în Comuna Țuțora, la împlinirea vârstei de 18 ani.

Articolul 3

Titlul și Certificatul se pot acorda la inițiativa:

- a) primarului;
- b) consilierilor locali;
- c) unui număr de cel puțin 5% din numărul total al locuitorilor cu drept de vot înscriși în Registrul electoral cu domiciliul sau reședința în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Articolul 4

Acordarea Titlului și a Certificatului nu este condiționată de cetățenie, naționalitate, vârstă, domiciliu, sex, religie, apartenență politică.

Articolul 5

Titlul și Certificatul au următoarele caracteristici:

- a) sunt personale;
- b) sunt netransmisibile;
- c) reprezintă un drept al titularului;
- d) au valabilitate nedeterminată.

Articolul 6

Sunt îndreptățite să fie propuse pentru acordarea Titlului categoriile de persoane sau personalități care se găsesc în una din următoarele situații:

- a) personalități cu recunoaștere locală, națională sau internațională care și-au pus amprenta asupra dezvoltării Comunei Țuțora și a imaginii acesteia;
- b) personalități care, prin realizările lor deosebite, au făcut cunoscut numele Comunei Țuțora, în țară și străinătate;
- c) persoane care, prin acțiunile lor, au preîntâmpinat producerea de evenimente deosebit de grave sau prin sacrificiul suprem au salvat viețile concetățenilor lor, în Comuna Țuțora;
- d) persoane care, prin acțiunile lor dezinteresate (donații, acțiuni umanitare etc.), au produs o îmbunătățire simțitoare a condițiilor de viață a locuitorilor Comunei Țuțora;
- e) foști deținuți politici sau veterani de război care prin activitatea lor ulterioară au un aport la realizarea unei imagini pozitive a Comunei Țuțora în lume;
- f) sportivi din Comuna Țuțora care au obținut rezultate deosebite în competiții sportive internaționale;
- g) alte situații stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al consiliului local, după caz.

Articolul 7

Nu pot deține Titlul persoanele care se găsesc în una din următoarele situații:

- a) condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă pentru infracțiuni contra statului, crime împotriva umanității, fapte penale;
- b) care au dosare pe rol, în cauze care ar leza imaginea Titlului; propunerea se va face după clarificarea situației juridice.

Articolul 8

(1) Persoanele prevăzute la art. 3 solicită acordarea Titlului sau a Certificatului prin depunerea unui dosar la UAT Comuna Țuțora.

(2) Dosarul prevăzut la alin. (1) cu privire la acordarea Titlului cuprinde cel puțin următoarele înscrisuri:

- a) actul de identitate (copie vizată în conformitate cu originalul);
- b) curriculum vitae (în original);
- c) certificat de cazier judiciar (în original);
- d) actul de deces al celui propus, după caz (copie vizată în conformitate cu originalul).

(3) Dosarul prevăzut la alin. (1) cu privire la acordarea Certificatului cuprinde cel puțin următoarele înscrisuri:

- a) actul de identitate (copie vizată în conformitate cu originalul);

b) curriculum vitae (în original).

(4) Persoanele prevăzute la art. 3, după înregistrarea dosarului, depun la secretarul general al unității administrativ-teritoriale proiectul de hotărâre de consiliu însoțit de referatul de aprobare și dosarul prevăzut la alin. (2) sau (3).

(5) Proiectul de hotărâre prevăzut la alin. (4) este înscris pe ordinea de zi a ședințelor consiliului dacă sunt îndeplinite prevederile art. 136 alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

(6) Proiectul de hotărâre prevăzut la alin. (4) este dezbătut în ședință ordinară sau extraordinară.

(7) Hotărârea privind acordarea Titlului sau a Certificatului, după caz, se adoptă cu majoritatea absolută a consilierilor consiliului local.

(8) Propunerile respinse nu pot fi reintroduse în dezbateră pe perioada mandatului în curs.

(9) Decernarea Titlului se face de către primarul Comunei Țuțora, în cadrul ședințelor ordinare sau extraordinare ale Consiliului Local al Comunei Țuțora.

(10) Acordarea Certificatului se face de către primarul Comunei Țuțora, în cadrul unei festivități care se organizează de către primar.

Articolul 9

Înmânarea Titlului se realizează după cum urmează:

a) președintele de ședință anunță festivitatea ce urmează să se desfășoare;

b) primarul Comunei Țuțora prezintă referatul de aprobare care a stat la baza propunerii Hotărârii Consiliului Local;

c) primarul Comunei Țuțora înmânează diploma de „Cetățean de onoare al Comunei Țuțora“ persoanei laureate sau persoanei care o reprezintă;

d) ia cuvântul persoana laureată sau reprezentantul acesteia;

e) pot să ia cuvântul și alte persoane prezente care doresc să sublinieze pe scurt meritele laureatului;

f) laureatul sau, după caz, persoana care îl reprezintă este invitat/ă să scrie câteva rânduri în Cartea de onoare a Comunei Țuțora.

Articolul 10

Deținătorii în viață ai Titlului dobândesc următoarele drepturi specifice:

a) dreptul de a lua cuvântul în ședințele Consiliului Local al Comunei Țuțora la dezbateră materialelor care privesc întreaga comunitate;

b) dreptul de a participa la toate manifestările desfășurate sub patronajul Consiliului Local al Comunei Țuțora sau în care acesta este coorganizator;

c) dreptul de a călători gratuit pe toate mijloacele de transport în comun din Comuna Țuțora;

d) dreptul de a participa gratuit la toate manifestările cultural-sportive organizate de instituțiile aflate în subordinea consiliului local;

e) alte drepturi stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Local al Comunei Țuțora.

Articolul 11

Drepturile prevăzute la art. 6 încetează în următoarele situații:

a) decesul titularului;

b) retragerea Titlului.

Articolul 12

Titlul se retrage în următoarele situații:

a) atunci când ulterior decernării apar incompatibilitățile prevăzute la art. 7 lit. a);

b) atunci când persoana laureată produce prejudicii de imagine sau de altă natură Comunei Țuțora, locuitorilor săi sau țării.

Articolul 13

Retragerea Titlului se face de către Consiliul Local al Comunei Țuțora, după următoarea metodologie:

a) este sesizat Consiliul Local al Comunei Țuțora de către persoanele menționate la art. 3;

b) dezbaterea cazului se va face în cadrul comisiilor consiliului local;

c) retragerea Titlului se va face prin hotărâre a consiliului local, adoptată cu majoritate absolută, cu aplicarea prevederilor art. 8 pentru dezbaterea candidaturii;

d) la ședința consiliului va fi invitat deținătorul Titlului, iar dacă va fi prezent i se va acorda cuvântul, la solicitarea sa.

Articolul 14

Cetățenii de onoare au datoria de a promova imaginea Comunei Țuțora.

Articolul 15

Fiecare Cetățean de onoare va planta un copac pe care va fi aplicată o plăcuță cu numele acestuia.

Articolul 16

Informațiile publice referitoare la „cetățenii de onoare“ vor fi publicate și în format electronic pe pagina de internet a unității administrativ-teritoriale.

Articolul 17

Legitimarea cetățenilor de onoare sa va face în baza unui înscris denumit brevet, semnat de către primarul Comunei Țuțora.

REȚEAUA RUTIERĂ A COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI

A. Drumuri de interes județean

Drumul județean DJ249E, cu o lungime de 4,00 km pe teritoriul Comunei Țuțora, județul Iași

Drumul județean DJ249D, cu o lungime de 7,2 km pe teritoriul Comunei Țuțora, județul Iași

B. Drumuri de interes local

1. Drumuri vicinale

Numărul total al drumurilor vicinale: 8

Lungimea totală a drumurilor vicinale: 16 km

2. Străzi

Numărul total al străzilor: 63

Lungimea totală a străzilor: 13,7 km

**PRINCIPALELE INSTITUȚII DIN DOMENIUL EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII, CULTURII, SĂNĂTĂȚII, ASISTENȚEI SOCIALE
ȘI ALTELE ASEMENEA**

I. Instituții din domeniul educației și cercetării

- Școala Gimnazială cu clasele I-VIII din satul Țuțora
- Școala primară cu clasele I-IV din satul Oprișeni
- Școala primară cu clasele I-IV din satul Chiperești
- Grădinița cu program normal din satul Țuțora
- Grădinița cu program normal din satul Oprișeni

II. Instituții din domeniul culturii

- Căminul cultural din satul Țuțora
- Biblioteca comunală

Manifestări culturale:

- 8 septembrie - hramul bisericii Țuțora, Ziua localității
- 8 noiembrie - hramul bisericii Oprișeni
- 6 decembrie - hramul bisericii Chiperești

III. Instituții din domeniul sănătății

- Dispensarul medical Țuțora
- Clinica Ispirescu Tomești – Punct de lucru în Țuțora (în cadrul Dispensarului medical)
- Cabinet stomatologic
- Farmacie

IV. Instituții din domeniul asistenței sociale

- Servicii sociale pentru persoane cu dizabilități, acordate la domiciliul beneficiarului: există 10 asistenți personali ai persoanelor cu handicap grav în cadrul aparatului de specialitate al Primarului Comunei Țuțora

V. Instituții în domeniul tineretului și sportului

- Asociația Sportivă Țuțora

**PRINCIPALELE FUNCȚIUNI ECONOMICE,
CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE DIVERSIFICATE DIN SECTORUL SECUNDAR ȘI
TERȚIAR, PRECUM ȘI DIN AGRICULTURĂ**

Activitățile economice specifice zonei sunt:

- legumicultura
- cultura păioaselor, a porumbului, a plantelor industriale (floarea-soarelui, rapiță, sfeclă de zahăr)
- viticultura.

Economia Comunei Țuțora este preponderent agrară. Principalele activități economice de aici sunt:

- cultura plantelor;
- legumicultura;
- creșterea animalelor;
- apicultura;
- comercializarea produselor agricole.

În zonă funcționează 69 de operatori economici în domeniile agricultură, servicii și comerț.

Principalii operatori economici acoperă domenii de activitate variate, de la activități în ferme mixte de creșterea animalelor, diverse activități de producție, la tratarea și eliminarea deșeurilor, activități în domeniul serviciilor, etc.

Operatori economici pe domenii de activitate:

• Agricultură	30
• Servicii	14
• Comerț	25

**INVENTARUL BUNURILOR
AFLATE ÎN PATRIMONIUL COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI**

Inventarul bunurilor aflate în patrimoniul Comunei Țuțora este întocmit și atestat prin Hotărârea Consiliului Local nr. 31/31.03.2020

**PRINCIPALELE ENTITĂȚI PRIVIND SOCIETATEA CIVILĂ,
RESPECTIV PARTIDELE POLITICE, CULTELE, INSTITUȚIILE DE UTILITATE
PUBLICĂ, PRECUM ȘI CELELALTE ORGANIZAȚII NONGUVERNAMENTALE,
CARE AU SEDIUL SAU PUNCTUL DECLARAT CĂ FUNCȚIONEAZĂ LA
NIVELUL COMUNEI ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI**

I. Principalele organizații neguvernamentale

- Asociația pentru păstrarea valorilor culturale, care se ocupă de organizarea principalelor evenimente culturale de peste an și de agenda culturală a localității

II. Principalele partide politice

- Partidul Social Democrat
- Partidul Național Liberal
- Partidul Verde

III. Cultele religioase

- Biserica „Sfânta Maria” din satul Țuțora
- Biserica „Sfinții Mihail și Gavril” din satul Oprișeni
- Biserica „Sfântul Neculai” din satul Chiperești

**LISTA CU DENUMIREA ÎNFRĂȚIRILOR, COOPERĂRILOR SAU ASOCIERILOR
ÎNCHEIATE DE COMUNA ȚUȚORA, JUDEȚUL IAȘI**

UAT Comuna Țuțora, județul Iași este înfrățită cu:

- Orașul Nisporeni, Raionul Nisporeni, Republica Moldova
- Comuna Sireți, Raion Strășeni, Republica Moldova
- Comuna Valea Mare, Raion Ungheni, Republica Moldova

UAT Comuna Țuțora, județul Iași face parte din:

- Asociația Comunelor din România
- Zona Metropolitană Iași
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Plaiurile Jijiei”
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Valea Prisăcilor”
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Salubritate – ADIS Iași
- Grupul de Acțiune Locală „Ștefan cel Mare”

**PROGRAMELE, PROIECTELE SAU ACTIVITĂȚILE, DUPĂ CAZ,
A CĂROR FINANȚARE SE ASIGURĂ DIN BUGETUL LOCAL,
PRIN CARE SE PROMOVEAZĂ/CONSOLIDEAZĂ ELEMENTE DE IDENTITATE
LOCALĂ DE NATURĂ CULTURALĂ, ISTORICĂ, OBICEIURI ȘI/SAU TRADIȚII**

Nr. crt.	Denumirea programului, proiectului sau activității, după caz	Descrierea elementelor de identitate locală de natură culturală, istorică, obiceiurilor și/sau tradițiilor care se promovează/consolidează	Perioada în care se realizează
0	1	2	3
1.	Tabăra „Reuniți în Bucurie”	muzică, dans popular, meșteșuguri tradiționale (olărit, pictură, cusut pe etamină etc.)	vara (luna august)

